

gemeente Bronckhorst

Perspectiefnota 2023-2026

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Wat staat er in de hoofdstukken?	5
1. Actueel financieel beeld	6
1.1. We hebben een begroting die meerjarig begrotingsruimte laat zien	6
1.2. De reserves en risico's hebben we in beeld	8
1.3. De eerste projecten van de Investeringsagenda voeren we uit	9
1.4. Bijzondere aandachtspunten programmabegroting	11
1.5. We kennen het actuele beeld	14
2. Voorstel	15
3. Bijlagen	16
3.1. Uitgangspunten programmabegroting 2023-2026	17
3.2. Investeringsplan 2023-2026	22

Inleiding

In deze Perspectiefnota 2022-2025 richten we de blik op de toekomst. Die toekomst is onzeker en kunnen we niet voorspellen, dat hebben de afgelopen jaren met de coronacrisis en vervolgens de oorlogsdreiging nog maar weer eens duidelijk gemaakt.

De perspectiefnota is belangrijk voor de kaderstellende rol van de raad. We schetsen in een perspectiefnota kaders en richting, maar beseffen dat we weer bijstellen op basis van de laatste inzichten tussen het opstellen van deze perspectiefnota, de raadsbehandeling en het opstellen en behandelen van de programmabegroting.

De bestuurlijke behandeling van de jaarlijkse perspectiefnota loopt wanneer we het bestuurlijke landschap in Bronckhorst opnieuw inrichten na de gemeenteraadsverkiezingen. In het jaar van de gemeenteraadsverkiezingen kiezen we er voor om geen perspectiefnota met beleidswensen aan u voor te leggen, maar een beleidsarme perspectiefnota. Dat deelden we met uw raad via de actieve informatievoorziening.

We gaan verder met het beleid volgens de gemaakte afspraken voor 2022

In deze perspectiefnota rekenen we het bestaande beleid door voor de jaarlijkse uitgangspunten en de verschenen circulaire tot en met december 2021. Van de Maartbrief 2022 nemen we de geschetste ontwikkelingen mee in paragraaf 1.4 Bijzondere aandachtspunten programmabegroting. In die brief doet het Rijk geen financiële uitspraken over de uitvoeringsmiddelen voor haar regeerakkoord voor bijvoorbeeld klimaat of wonen. Na de gemeenteraadsverkiezingen vullen we het beeld aan met de bestuurlijke ambities, inclusief financiële doorrekening, voor de komende bestuursperiode vastgelegd in een coalitie- en/of raadsakkoord. Met die ambities verdelen we in de programmabegroting de beschikbare ruimte die we schetsen in deze perspectiefnota.

Ons perspectief is een sluitende meerjarenbegroting

We streven altijd naar een programmabegroting die sluitend is. Wanneer we meer uitgeven, gebruiken we meerjarig een bandbreedte van 0,5% van de begrotingsomzet (zijnde € 370.000) voordat besparingsmaatregelen noodzakelijk worden.

In onderstaand overzicht leest u dat we een sluitende meerjarenbegroting voor de planperiode 2023-2025 verwachten. Het Rijk wil vanaf 2026 de Algemene uitkering korten en past dan de zogenaamde opschalingskorting toe. Over de terugval in inkomsten vindt nu veel bestuurlijk overleg plaats. De onzekerheid over de bijdrage van het Rijk vanaf 2026 maakt dat voorstellen hiervoor nu te vroeg zijn. In de komende bestuursperiode is hiervoor aandacht.

Eindbeeld begrotingsruimte 2023-2026	2023	2024	2025	2026
Programmabegroting 2022-2025 (november 2021)	313	6	-160	-160
<i>Autonome aanpassingen</i>	1.691	324	446	280
Begrotingsruimte beleidsarme Perspectiefnota (1 april 2022)	2.005	330	286	119
Bijzondere ontwikkelingen				
Bijzonderheden programma 1	-1.710	-1.739	-1.740	-1.740
Bijzonderheden programma 2	-1.128	-1.128	-1.098	-1.098
Bijzonderheden programma 4	-138	-138	-138	-138
Bijzonderheden dekkingsmiddelen	2.320	3.585	4.170	1.430
<i>Bijzonderheden nieuwe voorstellen</i>	-656	580	1.194	-1.546
Begrotingsruimte na Perspectiefnota 2023-2026	1.349	910	1.480	-1.427

positief = begrotingsoverschot; negatief = begrotingstekort

Onder de autonome aanpassingen vallen de effecten van genomen raadsbesluiten, de Algemene uitkering en van de jaarlijks vaste uitgangspunten (paragraaf 1.1). We nemen u mee in de kostenontwikkelingen die we zien voor de 2022 in de 1^e tussenrapportage 2022 met effecten voor de planjaren in deze perspectiefnota (paragraaf 1.4). In het bovenstaande overzicht ziet u geen voorstellen met dekking vanuit reserves. Die voorstellen maken we apart inzichtelijk (paragraaf 1.2 en paragraaf 1.3).

Sociaal domein

Via de bestemmingsreserve 'Openeinde regelingen Zorg en ondersteuning' houden we middelen beschikbaar voor de tekorten voor wmo, jeugdzorg en bijstandsuitkeringen die ontstaan omdat de vraag naar zorg en ondersteuning kan verschillen per jaar, net als de zorgzwaarte.

Besluitvorming

Voor het vervolg van de perspectiefnota kennen we de volgende stappen: auditcommissie op 1 juni, commissievergadering op 9 juni en de vaststelling in de raadsvergadering op 23 juni.

Actuele informatie bij coalitiebesprekingen

Met de opstelling van deze beleidsarme perspectiefnota 2023-2026 is bij alle partijen al bekend wat de financiële startpositie voor een volgende bestuursperiode is. Wanneer het coalitieakkoord wordt vastgesteld voor 1 juni 2022 vormt dat de basis voor de programmabegroting 2023-2026. Wanneer dat niet zo is, stellen we in juni 2022 die op volgens de beleidsarme perspectiefnota 2023.

Wat staat er in de hoofdstukken?

Na de inleiding schetsen we in hoofdstuk 1 het (bestaande) begrotingsbeeld, zoals we dat kennen op 1 april 2022, op basis van een set van vaste uitgangspunten. We staan stil bij de kostenontwikkelingen die wij zien voor 2022 in de 1e tussenrapportage 2022 met effecten voor de planjaren in deze perspectiefnota. Ook laten we hier de voortgang van de Investeringsagenda zien. Bij dit hoofdstuk horen 2 bijlagen, namelijk 'Uitgangspunten Programmabegroting 2023-2026' (bijlage 1) en 'Investeringsplan 2023-2026' (bijlage 2).

We geven daarna in hoofdstuk 2 weer wat de beslispunten over deze perspectiefnota zijn in het begeleidende raadsvoorstel met raadsbesluit.

We eindigen de perspectiefnota met de 2 bijlagen, die we hierboven noemden.

1. Actueel financieel beeld

In dit hoofdstuk leest u de punten die van invloed zijn (geweest) op de berekening van de beschikbare begrotingsruimte na het moment van vaststelling van de Programmabegroting 2022-2025. Het gaat hier om de feitelijke ontwikkelingen in cijfers. Het is de foto van vandaag, van dit moment (1 april 2022), want morgen komen weer nieuwe ontwikkelingen op ons af. Daarom is het nodig dat we steeds preciezere informatie verzamelen, beelden actualiseren en met u delen.

1.1. We hebben een begroting die meerjarig begrotingsruimte laat zien

De cijfers over het bestaand beleid, het beeld bij het opstellen van de perspectiefnota, zijn gebaseerd op onze laatst bekende informatie (1 april 2022). De ontwikkelingen na 1 april leest u in de programmabegroting 2023-2026.

Startbeeld begrotingsruimte 2023-2026	2023	2024	2025	2026
Programmabegroting 2022-2025 (november 2021)	313	6	-160	-160
Bekende raadsbesluiten				
Aanpassingen bij 1e begrotingswijziging 2022 (januari 2022)	835	828	946	946
Rente lening Alliander (januari 2022)	49	49	49	49
Begrotingsruimte voor Perspectiefnota (maart 2022)	1.198	884	836	836
Decembercirculaire 2021 (januari 2022)	205	204	205	205
Uitgangspunten 2023-2026	-376	-379	-377	-543
Verwachte grondverkoop 2020-2030	977	-379	-379	-379
Autonome aanpassingen	806	-554	-550	-716
Begrotingsruimte beleidsarme Perspectiefnota 2023-2026	2.005	330	286	119

positief = begrotingsoverschot; negatief = begrotingstekort

Autonome aanpassingen

Onder autonome aanpassingen verstaan wij de bekende ontwikkelingen vanuit de uitgangspunten, omgeving en regelgeving op de beschikbare begrotingsruimte na het moment van vaststelling van de Programmabegroting 2022-2025. De besluiten (t/m maart 2022) die de raad nam voor het begrotingsjaar 2022 rekenen we volledig door voor de jaren die in de Programmabegroting 2022-2025 ter kennisname zijn; de jaren 2023-2025. En het jaar 2026 voegen we toe.

Algemene uitkering

Over de Algemene uitkering informeren we u regelmatig via de actieve informatievoorziening. In deze perspectiefnota nemen we de daarin besproken gevolgen van de Decembercirculaire 2021 mee. Of de geraamde ontwikkeling van de Algemene uitkering zo blijft, zullen de Mei- en Septembercirculaire 2022 uitwijzen. De herijking van de maatstaven voor de Algemene uitkering is door het Rijk uitgesteld, wel zijn de contouren van het Regeerakkoord bekend gemaakt in de Maartbrief 2022. De Maartbrief bespreken we kort in [paragraaf 1.4](#). Over de wijzigingen in de Algemene uitkering (in omvang en verdeling) wordt veel gesproken, maar zijn nog geen feiten. We hebben de verwachte effecten uit de herijking Algemene uitkering als risico opgenomen in de risicoparagraaf.

Wat zijn de uitgangspunten

Ieder jaar leggen we in de perspectiefnota de financiële uitgangspunten vast, zodat voor alle betrokkenen de (technische) randvoorwaarden in het begrotingsproces bekend zijn. Dit helpt ook bij de verantwoording naar de toezichthouder en accountant. De uitgangspunten hanteren we bij

de opstelling van de programmabegroting voor het onderdeel beschikbare financiële ruimte. U ziet ze opgesomd in [bijlage 3.1](#) waar we voor de verschillende uitgangspunten ook een toelichting geven.

Uitgangspunten

Na de opname van de 1^e begrotingswijziging 2022, de Decembercirculaire 2021 en de actuele fasering voor de grondverkoop (de verkopen doen we sneller dan geraamd) gaat het voor 2023-2026 om de volgende aanpassingen:

Autonome aanpassingen 2023-2026	2023	2024	2025	2026
Indexering (I)	-612	-612	-614	-614
Salaris (S)	-500	-500	-500	-500
Verwachte dekking vanuit Meicirculaire (voor I en S)	1.112	1.112	1.114	1.114
Periodieken salarissen	-100	-100	-100	-100
Investeringsplan vervangingen	-1	-14	-18	-841
Bijdrage reserve Kapitaallasten Investeringsagenda	-	-	-	703
Automatiseringskosten bedrijfsvoering	-200	-200	-200	-200
Hogere bijdrage GGD-taken	-75	-65	-59	-48
Bijdrage NUON-reserve				-57
Autonome aanpassingen Perspectiefnota 2021 - 2024	-376	-379	-377	-543

positief = begrotingsoverschot; negatief = begrotingstekort

Indexering en salaris

We bepalen de percentages aan de hand van vaste uitgangspunten. De uitgangspunten werken we uit in [bijlage 3.1](#). We verwerken de loon- en prijsstijgingen niet financieel in de perspectiefnota omdat we die kosten door het Rijk gecompenseerd krijgen. De compensatie voor lonen en prijzen in de Algemene uitkering wordt bekend bij de Meicirculaire, de (saldo) financiële effecten ziet u jaarlijks in de programmabegroting. De compensatie was altijd voldoende om de stijgingen op te vangen. Maar we verwachten dat het nu onvoldoende zal zijn en we zelf een deel van de explosieve stijgingen moeten dragen. We nemen daar een stelpost voor op (zie verderop). Vanuit de uitgangspunten nemen we voor de salarissen (vanuit de uitgangspunten) alleen de raming voor de jaarlijkse periodieken mee.

Investeringsplan vervangingen

In de vervangingsinvesteringen zitten de geplande vervangingen van bestaand materieel, afvalvoorzieningen, riolering en bedrijfsvoering. U ziet dit plan ook in [bijlage 3.2](#). De basis is de Programmabegroting 2022-2024 en daar voegen we in deze perspectiefnota de vervangingsinvesteringen voor het nieuwe jaar (2026) aan toe. De kapitaallasten van de gerealiseerde en lopende investeringen rekenen we voor de programmabegroting door na vaststelling van de jaarstukken.

De kapitaallasten voor de projecten op de Investeringsagenda, die we vanuit de bestemmingsreserve Kapitaallasten Investeringsagenda betalen, beginnen jaarlijks vanaf 2026 te lopen (€ 703.000).

Overige aanpassingen op de bestaande budgetten

Vanuit twee contracten zien we ook kostenstijgingen komen, waarop geen bijstelling mogelijk is:

- Van de samenwerkingsverbanden hebben we de kadernota's met hun beleidsvoornemens voor 2023-2026 ontvangen. GGD Noord- en Oost-Gelderland vraagt voor de jaarlijkse taken een hogere bijdrage.
- Voor de bedrijfsvoering vraagt het automatiseringscontract met Doetinchem een hogere bijdrage voor licentiekosten van Microsoft (meer digitale toepassingen zoals Teams, etc.) en cyberbeveiliging (nodig voor het gebruik van diverse digitale toepassingen op afstand).

Vanuit besluitvorming in 2009 bij de verkoop van de NUON-aandelen is de bestemmingsreserve Derving NUON-dividend gevormd voor geleidelijke afbouw van het verlies aan dividend. Het jaar 2025 is het laatste jaar waarin we nog een bijdrage hebben (€ 57.400).

Voor rekeningoverschotten of -tekorten hanteren we als lijn dat we deze verrekenen met de Algemene reserve. Op dit moment weten we nog niet wat het besluit hiervoor wordt voor het resultaat over 2021. Dat weten we op 23 juni 2022, wanneer u de Jaarstukken 2021 vaststelt.

1.2. De reserves en risico's hebben we in beeld

In de vorige paragraaf stonden we stil bij de ontwikkelingen voor een sluitend begrotingsbeeld in de huidige situatie. Belangrijk voor de uitvoering van de Investeringsagenda is ook de ontwikkeling van de reservepositie en het risicoprofiel van Bronckhorst.

Reserves

Bij de Programmabegroting 2023-2026 zetten we de ontwikkelingen voor de komende jaren uiteen. De laatst bekende gegevens zijn die van de Programmabegroting 2022-2025. In de perspectiefnota hebben we ook aandacht voor het verloop van de Investeringsagenda. De voortgang in die agenda leest u in [paragraaf 1.3](#).

Bestedingen vanuit de Algemene reserve

We hebben geen projecten lopen waarvoor we de dekking halen uit de Algemene reserve. Bij de behandeling van de Jaarstukken 2021 stelt u vast welke projecten van 2021 in volgende jaren alsnog uitgevoerd worden (resultaatbestemmingen). Het rekeningresultaat gaat naar de Algemene reserve. In het jaar dat een project wordt afgerond (resultaatbestemming), halen we het budget hiervoor weer uit de Algemene reserve. Projecten vanuit de resultaatbestemmingen 2021 voor 2023-2026 ziet u terug in de Programmabegroting 2023-2026 (in november 2022).

Bestedingen vanuit de bestemmingsreserves

We kennen acht bestemmingsreserves. Deze bestemmingsreserves komen vanuit incidentele baten. De omvang van de bestemmingsreserves vindt u in de Programmabegroting 2022-2025 (blz.132). Vanuit zes van die reserves geven we een jaarlijkse bijdrage voor een maximale duur van 40 jaar, voornamelijk voor kapitaallasten van gebouwen.

Gebruik bestemmingsreserves (in €)	2023	2024	2025	2026
Kapitaallasten Investeringsagenda	-	-	-	703.150
Kapitaallasten Investeringsagenda bijdragen ineens	-650.000	-	-	-
Derving Nuondividend	-172.200	-114.800	-57.400	-
Huisvesting (gemeentehuis)	-150.000	-150.000	-150.000	-150.000
Vrijval Iza gelden (20 jr)	-12.039	-12.039	-12.039	-12.039
Huisvesting gemeentewerf Hengelo	-15.312	-15.312	-15.312	-15.312
Totaal uit bestemmingsreserves	-999.551	-292.151	-234.751	525.799

positief = storting in reserve; negatief = gebruik van reserve

Risicoprofiel

Voor de risico's en het beheer daarvan zetten we in op ons risicomanagement. In de jaarstukken (2021) en de programmabegroting (2023) ziet u de actualisatie van onze risico's.

Ontwikkelingen risicoprofiel

We brengen risico's in beeld binnen ons risicomanagement. Sinds het uitbreken van het coronavirus nemen en kwantificeren we de risico's die met deze crisis samenhangen zo goed als mogelijk op. Hiervoor werken we volgens de CPB-scenario's. En brengen we nu de risico's in beeld die samenhangen met de oorlog. Voorbeelden van andere belangrijke risico's zijn:

- De herijking van het gemeentefonds laat zien dat Bronckhorst middelen inlevert op het terrein van de Jeugdhulp. Dit heeft met het woonplaatsbeginsel te maken. Er vallen ook minder kinderen onder de verantwoordelijkheid van Bronckhorst.

- Voor klimaatinvesteringen kijkt het Rijk naar de gemeenten. De wens is om daar een decentralisatie van taken te realiseren zoals dat eerder is doorgevoerd voor het sociaal domein en de Omgevingswet. Naar verwachting vragen de investeringen meer middelen dan er beschikbaar komt vanuit het Rijk.

Omvang risico's

De risico's met de meeste impact die we beschrijven, kunnen morgen weer anders zijn. Daarom actualiseren we de bestaande risico's regelmatig en registreren we nieuwe risico's wanneer we deze zien. Naast de financiële risico's hebben we ook niet-financiële risico's in beeld. Het totaal van alle financiële risico's komt nu uit op € 27,2 mln. De 15 belangrijkste risico's, waaronder ook met niet-financiële impact voor imago, vragen 60% van onze weerstandscapaciteit. Deze top 15 staat in onze paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing (meest recent Jaarstukken 2021).

Risicovermogen

Volgens de nota Reserves en voorzieningen hebben we de bufferfunctie (risicovermogen) van € 11,5 mln voor alle risico's. De ratio weerstandsvermogen ofwel de verhouding tussen de aanwezige en de benodigde weerstandscapaciteit is berekend op 2,35 (Jaarstukken 2021), wat erg goed is.

1.3. De eerste projecten van de Investeringsagenda voeren we uit

De lasten van het vervangingsinvesteringsplan 2022-2025 maken deel uit van de beschikbaar gestelde budgetten per programma in de laatst vastgestelde programmabegroting (2022). De werkwijze voor de investeringen van de Investeringsagenda is anders ingericht.

Het benoemen van deze investeringen in de programmabegroting (plancontouren) geeft nog geen recht op besteding. Voor de werkelijke beschikbaarstelling van een projectkrediet vraagt de raad om een uitvoeringsvoorstel (blauwdruk). Voor ieder voorstel uit de Investeringsagenda ontvangt u van ons een afzonderlijk raadsvoorstel waarin de uitwerking van die opgave staat en de totale financiering daarvan. Na de vaststelling van dat uitvoeringsvoorstel door uw raad starten we de uitvoering. Meer hierover leest u in bijlage 5.4 van de Perspectiefnota 2021-2024 waarin de Investeringsagenda als voorstel werd ingevoerd. Hieronder schetsen we u het beeld tot 1 april 2022.

De ruimte voor investeringen

In de Investeringsagenda namen we besluiten voor € 32,6 mln aan ruimte voor toekomstige investeringen. Voor € 14,9 mln hebt u al aan goedkeurende besluiten genomen. In de bovenstaande tabel ziet u de vier projecten waarvoor uitvoeringsplannen gemaakt zijn. Voor € 17,7 mln zijn we nu bezig met de planvorming en we verwachten daar uiterlijk in 2025 met uitvoering te kunnen starten (zie ook [bijlage 3.2 Investeringsplan](#)).

Investeringsagenda	investeringen PB 2021-2024	besluiten 2022 (t/m 31-03-2022)	restant (1-2)
VO Vorden		10.700	
investeringsruimte onderwijs			2.500
investeren in Onderwijs (2B)	-	10.700	2.500
Multifunctioneel sportcomplex Bronckhorst Midden		1.400	
investeringsruimte sport			6.600
investeren in Sport (2B)	-	1.400	6.600
Oltmansstraat Steenderen		1.195	
vermindering Oltmansstraat Steenderen		-495	
Marktplein Steenderen		875	
Bloemenbuurt Zelhem		550	
Fietstroken Drempt en Laag Keppel		250	
investeringsruimte leefbaarheid			7.625
investeren in Leefbaarheid (2B)	-	2.375	7.625
Gebiedsontwikkeling bedrijventerrein Zelhem		388	
investeringsruimte bedrijventerreinen			1.012
investeren in Bedrijventerreinen (3A)	-	388	1.012
Totaal	-	14.863	17.737

Bedragen x € 1.000

De jaarlasten van de investeringen

De investeringen leiden tot toekomstige kapitaallasten, de jaarlasten. Van de berekende kapitaallasten vangt de gemeente € 6,8 mln op binnen de begrotingsruimte (de jaarlijkse exploitatie) en € 11,2 mln vanuit de (eenmalige) bestemmingsreserve Kapitaallasten Investeringsagenda (was € 10,7 mln).

Investeringsagenda	kap.lst 2023	kap.lst 2024	kap.lst 2025	kap.lst 2026	investering & toekomstige rente over gehele looptijd
Investeren in Onderwijs	80	428	424	420	14.071
Investeren in Sport	750	-	-	-	750
Investeren in Leefbaarheid	104	153	151	150	2.767
Investeren in Bedrijventerreinen	3	25	25	25	452
Totale kapitaallasten	937	606	600	594	18.039
Dekking uit begrotingsruimte	937	568	667	667	
Dekking BR Investeringsagenda bijdrage ineens	650				
Dekking BR kapitaallasten Investeringsagenda	-	38	-	-	
Solvabiliteitspercentage	60%	59%	58%	57%	

Bedragen x € 1.000

Solvabiliteit volgen we in de programmabegroting en jaarstukken

Zodra de investeringen tot uitvoering komen, laten we u het verloop zien van de werkelijke kapitaallasten en het verloop van de bestemmingsreserve Kapitaallasten Investeringsagenda. In de programmabegroting en in de jaarstukken maken we duidelijk hoe de Investeringsagenda zich ontwikkelt en geven we aan welke invloed dit heeft op de solvabiliteit. Structurele dekking uit de exploitatie, zeg maar de jaarlijkse begrotingsruimte, gaat voor dekking uit de bestemmingsreserve.

1.4. Bijzondere aandachtspunten programmabegroting

Hiervoor bespraken we de wijzigingen in budgetten vanuit raadsbesluiten en uitgangspunten in paragraaf 1.1. Vanuit de omgeving zien we ontwikkelingen die om begrotingsruimte vragen bij ongewijzigde voortzetting. Begrotingsruimte die ook ingezet kan worden voor het uit te werken coalitieakkoord.

Bijzondere ontwikkelingen	2023	2024	2025	2026
1B Regionale inkoop zorg	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000
1B Hulp bij Huishouden tariefwijziging	-445	-445	-445	-445
1B Vervallen provinciale bijdrage ZOOV	-108	-142	-142	-142
1B Uitvoering WSW	-409	-409	-409	-409
1B Participatiewet	445	445	445	445
1B Kosten CAO Zorg/overig	-193	-188	-189	-189
<i>Bijzonderheden programma 1</i>	<i>-1.710</i>	<i>-1.739</i>	<i>-1.740</i>	<i>-1.740</i>
2B Prijzen grondstoffen onderhoudstaken	-1.200	-1.200	-1.200	-1.200
2B Verwerking prijzen grondstoffen in tarieven riolering en afval	352	352	352	352
2B Kapitaallasten investeringen (hogere bouwkosten)	-250	-250	-250	-250
2B Bijdrage Streekomroep Gelderland	-30	-30		
<i>Bijzonderheden programma 2</i>	<i>-1.128</i>	<i>-1.128</i>	<i>-1.098</i>	<i>-1.098</i>
4A Vierde wethouder	-138	-138	-138	-138
<i>Bijzonderheden programma 4</i>	<i>-138</i>	<i>-138</i>	<i>-138</i>	<i>-138</i>
Dekkingsmiddelen Maartbrief 2022	2.320	3.585	4.170	1.430
<i>Bijzonderheden dekkingsmiddelen</i>	<i>2.320</i>	<i>3.585</i>	<i>4.170</i>	<i>1.430</i>
Bijzonderheden nieuwe voorstellen	-656	580	1.194	-1.546

positief = begrotingsoverschot; negatief = begrotingstekort

De bijzondere ontwikkelingen uit het voorgaande overzicht benoemen we hieronder. Hiervoor is aanvullende besluitvorming nodig over de manier waarop we deze uitdagingen, de plannen

van het coalitieakkoord en de rijkswensen binnen de beschikbare budgetten gaan brengen in de Programmabegroting 2023-2026. Dit lossen we nu niet op, maar we zetten stappen om de gevolgen te beheersen. In de 1^e tussenrapportage ziet u ook een aantal van deze onderwerpen, want daar vragen ze dit jaar van ons om een oplossing in 2022.

Programma 1 Zorg en ondersteuning

Regionale inkoop zorg

De ambitie van het in 2019 vastgestelde beleidskader halen we niet omdat de regionale inkooprijzen voor Jeugdhulp en Wmo hoger zijn dan ingeschat bij de start van het aanbesteding. We zien een stabilisering van het aantal aanvragen Jeugdhulp, maar de kosten van duurdere zorg stegen de afgelopen jaren sterk. Dat is ook de zorg waar we het minste invloed op hebben qua toewijzingen.

Het woonplaatsbeginsel laat zien dat er aanzienlijk minder kinderen, vaak met zwaardere zorg, op de begroting van Bronckhorst drukken. Hier staan ook minder inkomsten van het Rijk tegenover. Aangezien er nog overdracht plaatsvindt vanuit andere gemeenten, hebben we hier nog geen definitief beeld van. In 2022 gaan we een nieuw beleidskader opstellen vanuit de koers van de nieuwe gemeenteraad en de nieuwe coalitie. Naast de ontwikkelingen in de regio zijn er nog andere aandachtspunten die we hierna noemen voor de inkoop van zorg. We willen de ambitie uit het Beleidskader 2019-2022 om € 1 mln te besparen op de zorg nu schrappen en opnieuw vaststellen wat een passende stip op de horizon is voor de komende jaren. We komen met een voorstel.

Tariefwijziging Hulp bij Huishouden

We zien dus dat de beoogde daling van kosten, zoals opgevoerd in het Beleidskader sociaal domein 2019-2022, niet haalbaar is gebleken. Er zijn meerdere ontwikkelingen die bijdragen aan een stijging van kosten. De kostenstijging Hulp bij het huishouden is hier ook een voorbeeld van. Door aanpassingen in de CAO zijn de tarieven daaraan aangepast, waardoor we nu € 445.000 meer kwijt zijn voor hetzelfde werk. We zien ook nog steeds een stijging van aanvragen sinds de invoering van het abonnementstarief.

Vervallen provinciale bijdrage ZOOV

In de programmabegroting 2022 maakten we melding van de maatregelen rond Wmo-vervoer, vanwege de afbouw van provinciale subsidie. Met de genomen maatregelen dekken we niet volledig de daling van inkomsten waardoor er een tekort blijft op vervoer als we niet verder verschrallen.

Daarnaast verwachten we aanpassingen in de vervoersbewegingen door de nieuwe inkoop. Het is op dit moment nog niet te voorzien welke uitkomst dit heeft voor met name het Wmo-vervoer, maar we zien dit wel als aandachtspunt. Voor het wmo-vervoer komen we met een voorstel.

Uitvoering WSW

In 2021 gaven we aan dat de kosten hoger bleven tot en met 2023 omdat we langer gebruik maken van het uitbesteden van de WSW-diensten dan verwacht. Dat is niet meegenomen in de ramingen voor 2022 en verder en gebeurt nu alsnog. Het organiseren van passend werk voor deze groep vraagt keuzes en prioriteiten voor het meerjarenbeleid. Dit laten we over aan het nieuwe college en de raad.

Participatiewet

De daling van de kosten van de Participatiewet zet door. Inwoners stromen snel door naar werk, daar waar nodig met begeleiding of ondersteuning voor de werkgevers (loonkostensubsidie). Ook de BUIG-gelden vanuit het Rijk zijn hoger dan wat we nodig hebben, zodat we het uitgavenbudget kunnen verlagen.

Kosten CAO Zorg en overig

De Tweede Kamer heeft een motie aangenomen over het vrijmaken van extra financiële middelen voor zorgsalarissen. Dat betekent een kostentoeename voor ons door salarisstijgingen binnen de zorgdomeinen jeugd en Wmo. Het kabinet stelt structureel een bedrag beschikbaar, wat verwerkt is in de Algemene uitkering (Decembercirculaire 2021).

Programma 2 Wonen en werken

Prijzen grondstoffen en energie onderhoudstaken

Door corona, de sterk gestegen energieprijzen en de situatie in Oekraïne stijgen de kosten voor het onderhoud. Het betreft zowel het maken van asfalt, allerlei bestratingsmateriaal, lichtmasten, armaturen, etc. als het machinaal aanbrengen daarvan bij wegen. Ook stijgen hierdoor de kosten voor het onderhoud aan de voertuigen, het openbaar groen en de riolering. Het gaat onder andere om het onderhoud en de brandstofkosten van alle machines en voertuigen die nodig zijn voor het onderhoud van het groen, de speelplaatsen, de riolering, etc. En uiteraard hogere prijzen voor elektriciteit voor de openbare verlichting, de rioelgemalen en de drukriolering. Voor een deel rekenen we de hogere kosten door in de tarieven voor afval en riolering (€ 352.000).

Kapitaallasten van investeringen (bouwkosten)

Vanaf eind 2021 zien we sterke prijsstijgingen door corona en de laatste maanden vooral door de oorlog in Oekraïne. De stijgende energie- en grondstoffentarieven werken ook door in bouwmaterialen en andere daarmee samenhangende producten. Op basis van onze geplande investeringen schatten wij een verhogend effect in van 20% voor de bouwkosten.

Bijdrage Streekomroep

De lokale omroep van Bronckhorst (Radio Ideaal) neemt vanaf 2022 deel aan Streekomroep West-Achterhoek. Door deze samenwerking is er een professionaliseringsslag gedaan op het gebied van journalistiek, radio, televisie en Social media. Binnen de samenwerking worden elkaars kwaliteiten gebruikt, maar blijft de lokale identiteit per omroep en gemeente bestaan. Daarnaast blijven de vele vrijwilligers van Radio Ideaal betrokken. De samenwerking is aangegaan voor een periode van drie jaren. De bijdrage hebben we vanaf 2022 verhoogd naar € 1,25 per inwoner. Voor de drie jaren betekent dit een extra bijdrage aan Radio Ideaal van € 30.000. Wanneer het Rijk, zoals aangekondigd, de financiering van de omroepen overneemt, komt de bijdrage aan Radio Ideaal te vervallen.

Programma 4 Bestuur

Vierde wethouder na verkiezingen

In de nieuwe coalitieperiode wordt voorgesteld om met vier wethouders te gaan werken. Dit betekent een uitbreiding met één wethouder.

Dekkingsmiddelen

Maartbrief 2022

In de (onofficiële) Maartbrief schetst het Rijk de contouren van het regeerakkoord op de onderwerpen waarvoor het Rijk voor de uitvoering een beroep doet op de gemeenten. De inkomsten stijgen tot en met 2025 om daarna in 2026 fors af te nemen door de besparingen die het Rijk doorvoert (lager accres en korting voor schaalvergroting). De bijstellingen voor Jeugdhulp en Wmo komen uit een aparte startnota van het kabinet. Vanaf 2025 krijgen we minder voor Jeugdhulp (korting € 870.000) en Wmo (korting € 140.000). Wij moeten dit verhalen op de gebruikers via een inkomensafhankelijke ouderbijdrage en een inkomensafhankelijke bijdrage huishoudelijke hulp.

De gevolgen van de Maartbrief 2022 zijn op hoofdlijnen doorgerekend. In de Meicirculaire 2022 komen al deze onderwerpen terug met onderbouwingen en nauwkeurige berekeningen.

In de bedragen zitten dus nog geen middelen voor de beleidsdoelen van het Rijk voor woningbouw, stikstof, klimaat en nationaal groeifonds. Die komen vanuit de (extra) specifieke uitkeringen (SPUK), waarvan de bedragen nog onbekend zijn.

1.5. We kennen het actuele beeld

Bronckhorst had altijd een sluitende begroting. In 2026 gaat de verlaging van de Algemene uitkering doorwerken en is, net als bij de andere gemeenten in Nederland, de financiële situatie nadelig. We vinden het nu te vroeg om te kijken naar oplossingsrichtingen. Daarvoor zal het komende coalitieakkoord leidend zijn. Daarin staan de prioriteiten en de beleidswensen waarmee we in de komende jaren aan de slag gaan. Dat beeld wordt pas bekend bij de begroting in het najaar van 2022.

Eindbeeld begrotingsruimte 2023-2026	2023	2024	2025	2026
Programmabegroting 2022-2025 (november 2021)	313	6	-160	-160
Autonome aanpassingen				
Aanpassingen bij 1e begrotingswijziging 2022 (januari 2022)	835	828	946	946
Rente lening Alliander (januari 2022)	49	49	49	49
Decembercirculaire 2021 (januari 2022)	205	204	205	205
Uitgangspunten 2023-2026	-376	-379	-377	-543
Verwachte grondverkopen 2020-2030	977	-379	-379	-379
<i>Autonome aanpassingen</i>	<i>1.691</i>	<i>324</i>	<i>446</i>	<i>280</i>
Begrotingsruimte beleidsarme Perspectiefnota (1 april 2022)	2.005	330	286	119
Bijzondere ontwikkelingen				
1B Regionale inkoop zorg	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000
1B Hulp bij Huishouden tariefwijziging	-445	-445	-445	-445
1B Vervallen provinciale bijdrage ZOOV	-108	-142	-142	-142
1B Uitvoering WSW	-409	-409	-409	-409
1B Kosten CAO Zorg	-146	-146	-146	-146
1B Participatiewet	445	445	445	445
1B Overig	-47	-42	-43	-43
<i>Bijzonderheden programma 1</i>	<i>-1.710</i>	<i>-1.739</i>	<i>-1.740</i>	<i>-1.740</i>
2B Prijzen grondstoffen onderhoudstaken	-1.200	-1.200	-1.200	-1.200
2B Verwerking prijzen grondstoffen in tarieven riolering en afval	352	352	352	352
2B Kapitaallasten investeringen (hogere bouwkosten)	-250	-250	-250	-250
2B Bijdrage Streekomroep Gelderland	-30	-30		
<i>Bijzonderheden programma 2</i>	<i>-1.128</i>	<i>-1.128</i>	<i>-1.098</i>	<i>-1.098</i>
4A Vierde wethouder	-138	-138	-138	-138
<i>Bijzonderheden programma 4</i>	<i>-138</i>	<i>-138</i>	<i>-138</i>	<i>-138</i>
Dekkingsmiddelen Maartbrief 2022	2.320	3.585	4.170	1.430
<i>Bijzonderheden nieuwe voorstellen</i>	<i>-656</i>	<i>580</i>	<i>1.194</i>	<i>-1.546</i>
Begrotingsruimte na Perspectiefnota 2023-2026	1.349	910	1.480	-1.427

positief = begrotingsoverschot; negatief = begrotingstekort

2. Voorstel

In de vorige hoofdstukken namen we u mee in de financiële ontwikkelingen binnen de bestaande taken en de keuzes waar Bronckhorst voor staat bij de uitvoering van alle taken. Daarbij hebben we nog geen zicht op de beleidswensen in het Regeerakkoord omdat die via specifieke uitkeringen gaan lopen of op de komende doelen van het coalitieakkoord.

In het raadsbesluit vragen we de volgende uitspraken:

1. In te stemmen met de verwerking van de autonome ontwikkelingen voor het bestaande beleid, de vervangingsinvesteringen en de eenmalige projecten volgens het begrotingsbeeld bestaand beleid 2023-2026 (hoofdstuk 1);
2. Kennis te nemen van de financiële uitdagingen waar Bronckhorst voor staat om al het beleid voor de toekomst in te richten (paragraaf 1.4);
3. Te besluiten dat de programmabegroting 2023-2026 voor het begrotingsjaar 2023 sluitend moet zijn.

3. Bijlagen

3.1. Uitgangspunten programmabegroting 2023-2026

In deze bijlage noemen we de (technische) randvoorwaarden die we gebruiken voor het opstellen van de Programmabegroting 2023-2026. Daarmee zijn ze voor alle betrokkenen in het begrotingsproces bekend en onderbouwen we de verantwoording over de informatie in de begroting richting toezichthouder en accountant. Waar nodig lichten we een uitgangspunt toe.

Uitgangspunten in het kort

Omschrijving uitgangspunt	
Lasten (algemeen)	
Prijsstijging (inflatie)	1,9% (pbbp in Septembercirculaire 2021)
Dotaties onderhoudsvoorzieningen	1,9% (pbbp in Septembercirculaire 2021)
Subsidies	Algemene subsidieverordening indexering met 1,9%. Voor gesloten budgetovereenkomsten gelden indexatiebepalingen overeenkomsten
Gemeenschappelijke regelingen	Beginstand volgens Programmabegroting 2022-2025 (april 2021)
Salarissen	Indexering met 2,3% voor Cao-stijging en stijging sociale lasten (loonvoet sector overheid).
Kapitaallasten	Bestaande gegevens in Programmabegroting 2022-2025, waarbij 2026=2025
Baten (algemeen)	
Belastingen onroerende zaken (ozb)	1,9% (pbbp in Septembercirculaire 2021)
Overige belastingen	1,9% (pbbp in Septembercirculaire 2021)
Rechten	Tarieven zijn kostendekkend
Leges	1,9% (pbbp in Septembercirculaire 2021) tot maximaal kostendekkend, rekening houdend met wettelijke voorschriften voor reisdocumenten, etc.
Overige opbrengsten	1,9% (pbbp in Septembercirculaire 2021) Voor gesloten overeenkomsten gelden de indexatiebepalingen in de overeenkomsten
Overige uitgangspunten	
Stelpost onvoorzien	€ 3,50 per inwoner
Prijspeil meerjarenperspectief	Constance prijzen (prijspeil jaarschijf 2023)
Algemene uitkering gemeentefonds	Decembercirculaire 2021
Eenheden algemene uitkering	Vanuit feitelijke aantallen eenheden op 1-1-2022 prognose voor de stand op 01-01-2023
Kostenverdeling	Afdelingsplannen 2022
Deel van de Algemene reserve voor bufferfunctie (risicovermogen)	€ 11.500.000
Rente extern	
Bestaande opgenomen leningen	Basis is bestaande leningportefeuille
Nieuw op te nemen leningen	1,00%
Bestaande verstrekte leningen	Basis is bestaande leningportefeuille
<i>Rekening courant</i>	
- krediet	1maands Euriborrente plus 0,21%, medio 2021
- tegoed	1maands Euriborrente min 0,25%, medio 2021
Kortlopende uitzettingen / schatkistbankieren	Eonia
Leverancierskrediet	0% en betaling binnen 14 dagen
Rente intern	
<i>Rentetoevoeging reserves</i>	
- bestemmingsreserve afkoop onderhoud graven	3,00%
<i>Renteverdeling</i>	
- investeringen grondenexploitatie	1,76%
- investeringen overig	1,50%

Toelichting uitgangspunten

De uitgangspunten passen we toe op 2023. Voor de volgende jaren gebruiken we de methode 'doorrekening tegen contante prijzen'. Dit houdt in dat we in die jaren geen aanvullende loon-, prijs- of rentecorrectie toepassen.

Prijsstijging goederen en diensten

Het inflatiepercentage halen we ieder jaar uit de gemeentefondscirculaire. Dit is het door het Centraal Planbureau (CPB) bepaalde percentage (Meicirculaire 2022) voor het begrotingsjaar (2023) voor overheidsbestedingen. Het cijfer komt beschikbaar bij de opstelling van de Meerjarige Economische Verkenning (MEV) door het CPB (inschattingen voor de toekomst). Bij de Perspectiefnota kijken we naar de Septembercirculaire (laatst bekende moment). Dit MEV-percentage gebruikt het Rijk bij de toekenning van de grootste inkomstenbron voor de gemeente: de Algemene uitkering. Dat gebruiken we weer aan de uitgavenkant bij prijsgevoelige budgetten. Voor uitgaven en inkomsten in de private sfeer volgen we de geëigende CBS-indexen (huren en pachten). Met het MEV-percentage voor overheidsbestedingen kijken we één jaar vooruit op een vast moment, volgen we de grootste inkomstenbron en hanteren we overal één overheidsgerelateerd percentage.

Voor alle goederen en diensten die we van derden afnemen, houden we rekening met genoemde prijsstijging (inflatie). Uitzondering hierop vormen de bedragen die vastliggen op grond van meerjarige overeenkomsten (zoals budgetovereenkomsten en pacht) met vaak gespecificeerde afspraken of plafondbudgetten (zoals voor incidentele subsidies). Vanuit de Meicirculaire 2022 worden de gegevens voor 2023 bekend en wordt de prijsstijging in de programmabegroting op 'geld' gezet.

Dotaties aan onderhoudsvoorzieningen

Het onderhoud aan gemeentelijke gebouwen en sportaccommodaties voeren we uit op basis van het meerjarenplan 2019-2049. Het plan is opgezet voor de gehele looptijd van 30 jaar. Hierop is de jaarlijkse dotatie aan de egalisatievoorziening berekend.

Subsidies

Subsidies die we verstrekken volgens de algemene subsidieverordening indexeren we met de prijsstijging zoals we die zelf over onze budgetten rekenen. Subsidies gerelateerd aan rijksuitkeringen of subsidies met een subsidieplafond, bekijken we afzonderlijk en betrekken we niet in de indexatie. Dit geldt ook voor (meerjarige) budgetsubsidies.

Salarissen

De salarissen rekenen we door naar de formatie zoals die op 1 juni 2022 (begroting) bekend is. In de formatie zitten de ingevulde functies en de vacatureruimte. We volgen de loonvoet sector overheid. Dit is de gemiddelde loonvoetontwikkeling in de sector overheid (per fulltime equivalent). Dit is het door het Centraal Planbureau (CPB) bepaalde percentage (Meicirculaire 2022) voor het begrotingsjaar (2023). Het cijfer komt beschikbaar bij de opstelling van de Meerjarige Economische Verkenning (MEV) door het CPB (inschattingen voor de toekomst). De salarisstijging kent twee componenten, de verwachte sociale lastenstijging en de Cao-ontwikkeling. De periodieken ramen we jaarlijks in de perspectiefnota op een vast bedrag (stelpost).

Kapitaallasten

De kapitaallasten van de gerealiseerde en lopende investeringen rekenen we voor de programmabegroting door na vaststelling van de jaarstukken. In de perspectiefnota staat het investeringsplan 2023-2026, want dit zijn nieuwe investeringen. Dit plan wordt voor de jaren 2023 t/m 2025 herijkt (onderdeel van programmabegroting 2022-2025). Het jaar 2026 wordt aan het plan toegevoegd.

Belastingen (ozb en overige belastingen)

Jaarlijks passen we de belastingen aan met een index voor prijsstijgingen. Speciaal voor de ozb geldt dat we de totale ozb-opbrengst indexeren en niet het tarief. Dit heeft tot doel ervoor te zorgen dat de waardeschommelingen van het onroerend goed niet van invloed zijn op de hoogte van de te ontvangen ozb. Waardestijging van het onroerend goed betekent een daling van het tarief per (reken)eenheid en waardedaling betekent een stijging van het tarief per (reken)eenheid. Basis voor de berekening zijn dus niet de tarieven of de taxatiewaarden, maar de werkelijke ozb-opbrengsten in het voorgaande belastingjaar (februari 2022). De geraamde ozb-opbrengst kan naast deze indexering alleen wijzigen door areaalwijzigingen (bouw, verbouw en sloop).

Rechten

Riolering en afval zijn voor onze gemeente kostendekkende producten (budgetneutraal). De kosten die er voor gemaakt worden, berekenen we op begrotingsbasis door in de tarieven. Verschillen bij de jaarrekening (overschotten of tekorten) verrekenen we –via een voorziening– in de toekomst weer met dit product. Voor de rioolheffing baseren we dat tarief vooral op het vastgestelde gemeentelijk rioleringsplan.

Leges en overige opbrengsten

Het beleid is om kostendekkende tarieven te hanteren voor leges, overige diensten en overige opbrengsten. In de praktijk hanteren we een prijsindexering omdat er geen regels zijn op basis waarvan we de kostendekkendheid kunnen berekenen.

Bij leges die ook een rijksdeel kennen (burgerzaken), volgen we de landelijk vastgestelde tarieven. Onder overige opbrengsten valt bijvoorbeeld de verhuur van gebouwen en gronden.

Stelpost onvoorzien

Begroten is vooruitkijken, maar niet alles is te voorspellen en te plannen. Voor onvoorziene zaken hebben we dan ook een stelpost van € 3,50 per inwoner volgens art. 4 sub 2 van de Financiële verordening Bronckhorst. Onvoorzien is niet bedoeld om alle wijzigingen in de begroting op te vangen. Het gaat hier alleen om de onvoorziene, onvermijdbare en onuitstelbare uitgaven (de drie O's).

Prijspeil meerjarenperspectief

Voor het meerjarenperspectief hanteren we constante prijzen en lonen. Het prijspeil in de begroting is dat van 2023. Dit betekent dat we prijsstijgingen niet doorrekenen aan de lastenkant in de volgende 3 jaren, maar ook niet aan de batenkant. Ook het meerjarenperspectief van de Algemene uitkering benaderen we op die manier.

Algemene uitkering gemeentefonds

De Algemene uitkering krijgen we van het Rijk. Deze Algemene uitkering hangt aan de ene kant samen met de omvang van de overheidsuitgaven en aan de andere kant met de taken die ermee gemoeid zijn. De ontwikkelingen hierin meldt het Rijk via (gemeentefonds)circulaires. Voor de perspectiefnota gebruiken we de Decembercirculaire 2021. Voor de begroting baseren we ons op de informatie uit de Meicirculaire 2022. Ontwikkelingen die vervolgens in de Septembercirculaire 2022 worden genoemd, benoemen we bij de behandeling van de begroting 2023-2026 in november 2022 (in de aanbiedingsbrief of actieve informatievoorziening).

Eenheden Algemene uitkering

De berekende eenheden in de Algemene uitkering zijn van belang bij het onderbouwen van begrotingsbudgetten. Naast eigen prognoses, maken we ook gebruik van schattingen van het Rijk en het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS).

Kostenverdeling

De verdeling van de salarissen naar de taakvelden baseren we op de afdelingsplannen. De apparaatskosten ('overhead') staan volgens de BBV-voorschriften op het taakveld Overhead (0-4).

Deel van de Algemene reserve dat risicovermogen vormt

Het benodigde risicovermogen bepalen we volgens risicosimulatie (Monte Carlo simulatie). Als risicovermogen voor de begroting 2023-2026 hebben we € 11,5 mln beschikbaar volgens de nota Reserves en voorzieningen.

Rente opgenomen en verstrekte leningen

De rentebaten rekenen we voor de begroting door aan de hand van de bestaande leningportefeuille en aflopende personeelshypotheken. De rentelasten worden ook gebaseerd op de bestaande leningportefeuille. Voor eventueel nieuw op te nemen leningen gaan we uit van 1%.

Rekening courant, kortlopende uitzettingen en leverancierskrediet

Bij de bepaling van de rente spelen de ontwikkelingen op de geldmarkt een rol. Voor het bepalen van de begrote rentetarieven vormt de ontwikkeling van de tarieven van de BNG als onze huisbankier het uitgangspunt. We hanteren de volgende staffel:

- *Leverancierskrediet (tot € 500.000)*
Dit bedrag hebben we gemiddeld uitstaan aan schuld bij onze crediteuren. De wettelijke betalingstermijn is 30 dagen. We betalen zelf sneller, van binnen 1 dag tot binnen 14 dagen wanneer over het gefactureerde bedrag overeenstemming bestaat met de opdrachtnemer.
- *Rekening-courant en kort geld (van € 500.000 tot € 6 mln, kredietfaciliteit bij BNG)*
Dit bedrag kunnen we financieren met het krediet in de rekening-courant of kasgeldlening. Als rentepercentage hierover hanteren we het gemiddelde van de percentages voor rente rekening-courant, gebaseerd op de 1-maands Euribor met een opslag van 0,21% (BNG-overeenkomst).
- *Lening (meer dan € 6 mln)*
Boven de maximale kredietfaciliteit zullen we een lening afsluiten op de kapitaalmarkt. We gaan hierbij uit van een rentepercentage dat gerelateerd is aan een lange marktrente (het gemiddelde percentage van lineaire leningen bij de BNG met een looptijd van 20 jaar vast).

Rekening-courant (tegoeden)

Als rentepercentage hierover hanteren we het gemiddelde van de percentages voor rente rekening-courant, gebaseerd op de 1-maands Euribor met een afslag van 0,25% (BNG-overeenkomst).

Kortlopende uitzettingen

Overtollige middelen boven 0,75% van het begrotingstotaal moeten we in de schatkist aanhouden (schatkistbankieren). De rentevergoeding is gebaseerd op het Eonia-tarief.

Vergoeding bespaarde rente

De reserves en voorzieningen zetten we in als financieringsmiddel voor de investeringen. U moet dan denken aan vaste activa en (grond)voorraden. Volgens de nota Reserves en voorzieningen is de vergoeding hiervoor vervallen. We kennen nog wel een rentevergoeding voor afkoop onderhoud graven, omdat de hoogte van de afkoopsom ook met dat percentage is bepaald (contant maken van langlopende verplichting). Aan die bestemmingsreserve voegen we rente toe over het saldo per 1 januari.

Renteverdeling

De financieringslasten (rente) voor aangetrokken leningen verdelen we over de taakvelden binnen programma's.

Uitgangspunten beschikbaarstelling reserves en kredieten

Beschikking over reserves

Het instellen van, het beschikken over en het toevoegen aan reserves is de bevoegdheid van de raad. Dit gebeurt via een afzonderlijk raadsvoorstel. Het kan ook onderdeel vormen van de begroting, een tussenrapportage of de jaarrekening wanneer dat in het voorstel daarbij als een beslispunt over dat onderwerp is vastgelegd. De verantwoording over de besteding vindt plaats via actieve informatievoorziening en in de tussenrapportages/jaarrekening van het jaar waarin het project of de besteding gerealiseerd is (nacalculatie).

Investeringskredieten

Bij de vaststelling van de begroting stelt de raad de investeringskredieten voor de betreffende jaarschijf beschikbaar. Na een collegebesluit over het feitelijke uitvoeringsplan worden kredieten definitief beschikbaar gesteld en kan de daadwerkelijke uitvoering starten. In het collegebesluit is o.a. aandacht voor de te leveren prestaties, geraamde kosten, liquiditeitsplanning en de datum van ingebruikneming. De verantwoording is gelijk aan de aanpak bij beschikking over reserves.

3.2. Investeringsplan 2023-2026

Programma 2 Wonen en leefomgeving

Omschrijving	Investering	Jaar	Termijn	2023	2024	2025	2026
Grond Almenseweg Vorden	620.000	2023	-	4.650	9.300	9.300	9.300
VO Vorden	10.700.000	2023	40	80.250	428.000	423.988	419.975
IHP primair onderwijs	2.500.000	2025	20			18.750	162.500
Verduurzamen sporthallen	5.000.000	2025	20			37.500	325.000
Resterend krediet Leefbaarheid	6.975.000	2025	20			52.313	453.375
Restant ruimte				137.525	131.191	125.149	-
Investeringsagenda							
Bijdrage BR Investeringsagenda				222,425-	568,491-	667,000-	667,000-
IP materieel buitenruimte < € 10.000 (2023)	16.000	2023	1	16.000	-	-	-
IP materieel buitenruimte < € 10.000 (2024)	16.000	2024	1	-	16.000	-	-
IP materieel buitenruimte < € 10.000 (2025)	16.000	2025	1	-	-	16.000	-
IP materieel buitenruimte < € 10.000 (2026)	16.000	2026	1		-	-	16.000
IP materieel buitenruimte 2023	140.000	2023	div	1.050	16.142	15.931	15.720
IP materieel buitenruimte 2024	295.000	2024	div	-	2.213	40.467	39.926
IP materieel buitenruimte 2025	125.000	2025	div	-	-	938	17.500
IP materieel buitenruimte 2026	702.000	2026	div	-	-	-	5.265
Vervanging vrijverval riolering	493.000	2023	40	3.698	19.720	19.535	19.350
Verbetering vrijverval riolering	101.000	2023	40	758	4.040	4.002	3.964
Renovatie gemalen en drukriolering mechanisch	580.000	2023	15	4.350	47.367	46.787	46.207
Renovatie gemalen en drukriolering elektro	325.000	2023	15	2.438	26.542	26.217	25.892
Renovatie gemalen en drukriolering civiel	45.000	2023	40	338	1.800	1.783	1.766
Renovatie IBA's	31.000	2023	15	233	2.532	2.501	2.470
Afkoppelen	246.000	2023	40	1.845	9.840	9.748	9.656
Vervanging vrijverval riolering	478.000	2024	40	-	3.585	19.120	18.941
Renovatie gemalen en drukriolering mechanisch	620.000	2024	15	-	4.650	50.633	50.013
Renovatie gemalen en drukriolering elektro	315.000	2024	15	-	2.363	25.725	25.410
Renovatie gemalen en drukriolering civiel	36.000	2024	40	-	270	1.440	1.427
Renovatie IBA's	29.000	2024	15	-	218	2.368	2.339
Afkoppelen	353.000	2024	40	-	2.648	14.120	13.988
Vervanging vrijverval riolering	420.000	2025	40	-	-	3.150	16.800
Renovatie gemalen en drukriolering mechanisch	532.000	2025	15	-	-	3.990	43.447
Renovatie gemalen en drukriolering elektro	349.000	2025	15	-	-	2.618	28.502
Renovatie IBA's	16.000	2025	15	-	-	120	1.307
Afkoppelen	346.000	2025	40	-	-	2.595	13.840
Vervanging vrijverval riolering	398.000	2026	40	-	-	-	2.985
Renovatie gemalen en drukriolering mechanisch	542.000	2026	15	-	-	-	4.065
Renovatie gemalen en drukriolering elektro	400.000	2026	15	-	-	-	3.000
Afkoppelen	243.000	2026	40	-	-	-	1.823
Wonen en leefomgeving	34.019.000			30.708	159.927	309.787	1.134.750

Bedragen in €

Programma 3 Bedrijvigheid en ontwikkeling

Omschrijving	Investering	Jaar	Termijn	2023	2024	2025	2026
Vervanging milieuparkjes	112.750	2023	10	846	12.966	12.797	12.628
Vervanging milieuparkjes	45.000	2024	10	-	338	5.175	5.108
Vervanging milieuparkjes	27.000	2026	10	-	-	-	203
Bedrijvigheid en ontwikkeling	184.750			846	13.304	17.972	17.939

Bedragen in €

Middelen en overhead (Bedrijfsvoering)

Omschrijving	Investering	Jaar	Termijn	2023	2024	2025	2026
Kassa systeem hal	30.000	2024	10	-	225	3.450	3.405
Audio Visuele middelen	150.000	2025	5	-	-	1.125	32.250
Keukeninrichting	70.000	2025	10	-	-	525	8.050
Bedrijfsvoering	250.000			-	225	5.100	43.705

Bedragen in €